
Notes i ressenyes

A propòsit d'un *Manual de fonologia catalana*,* per Joan Mascaró

L'absència d'obres de caràcter general —de «manuals»— en el camp de la gramàtica catalana fa que l'aparició d'aquest llibre prengui una importància especial i que, en principi, sigui motiu d'enhorabona.

Una primera decepció ens la produeix constatar que el manual pròpiament dit es redueix a l'última seixantena de pàgines de les 214 que constitueixen el llibre. En efecte, l'obra es divideix en dues parts, la que duu el títol «Fonologia general» i que està formada a parts iguals per seccions de fonètica i de fonologia, i una segona part («Fonologia catalana») que té una breu introducció de tema fonètic (de fet, és una biografia de Pere Barnils) i una altra que tracta estrictament de fonologia catalana.

Més greu és encara que aquestes poques pàgines no corresponguin al que l'autor anomena «intent de descripció sincrònica del català» (p. 150). És, més

aviat, com la resta del llibre, un enfilall de resums d'articles o trossos de llibres (un terç d'aquesta part final són citacions o reproduccions textuais). Un manual, evidentment, pressuposa la utilització d'un corpus bibliogràfic, però aquesta utilització implica un recull de la bibliografia bàsica, una selecció crítica posterior i una homogeneïtzació en la presentació. Tot això es troba a faltar en el llibre que comentem. Potser no és tan estrany si tenim en compte que l'autor considera «revistes de difícil accés» (per al mateix autor, s'entén) «Language», «Journal of Linguistics» i «Linguistic Inquiry», per exemple (ps. 115 i 175), que desconeix el que és l'Indiana University Linguistics Club¹ i que no considera procedent fer ús de les

1. Això fa que consideri una tesi presentada al MIT el 1976 i publicada per l'Indiana University Linguistics Club com una tesi presentada a la universitat d'Indiana (p. 203). Aquest treball, del qual podia haver llegit una ressenya en aquesta mateixa revista (cf. «Els Marges», 18-19, 1980, ps. 120-122), tampoc no ha estat utilitzat per l'autor.

*. X. ROMEU, *Manual de fonologia catalana*, coll. «Educació» (Barcelona 1983), ps.

aportacions de Fabra a la fonologia catalana per al seu manual.

Seria llarg i probablement inútil enumerar ara tots els aspectes que es presenten a observacions, perquè els defectes són sobretot de caràcter general. Indicant-ne algun, però, segurament donarem una idea al lector del caràcter del llibre. Es fonfon, per exemple, harmònic i formant (p. 61), i en la *r* vibrant francesa es considera que el que vibra és l'arrel de la llengua (p. 67). A la p. 76 s'afirma que «tots els fonemes catalans són realitzats per la vibració de l'aire que puja vibrant a través de la glotis», i a la p. 89 que «[són] variants facultatives d'un fonema únic aquells sons d'una llengua que, substituïts l'un per l'altre, no comporten canvi de significació», i a continuació posa com a exemple la *n* alveolar, la velar, i la *ny* palatal. S'analitza en morfemes la frase «demà repassarem les lliçons explicades», amb el resultat que *ar*, *em*, *la* i *ada* són morfemes. Quan dóna la forma subjacent d'aquesta frase, la vocal neutra de *demà* i la inicial d'*explicades* són *e* tancada, mentre que a la final d'*explicades* i la de *les* és *a* (dialecte central). La gramàtica generativa, que és la de quinze anys enrera, no s'ha entès. A part els sis errors que compto en l'especificació de trets a la matriu de la p. 128, les regles fonològiques que no són citades d'altres autors estan totes mal formulades, excepte una (ps. 130-133). El valencià *umflar* es fa derivar de /inflár/.² Els signes

fonètics de les ps. 11 i 12 no corresponen al *DCVB*, en contra del que es diu.

Tampoc no cal que es faci il·lusions al lector que, pensant haver adquirit un manual de fonologia catalana, busqui una descripció de qüestions tan generals com la distribució de l'accent en el mot i en la frase, dels fenòmens vocàlics d'elisió i d'epèntesi, de la simplificació dels aplecs consonàntics *nt*, *lt*, *mp*, etc., de l'estructura de la síl·laba, o dels casos d'aparició de *e* àtona. Aquests temes ni s'esmenten.

L'obra, doncs, no és recomanable ni per la part general, ni per la més específica de fonologia catalana. I una advertència final. A ningú no li agrada esmerçar el seu temps fent crítiques tan negatives. En el cas d'obres més especialitzades potser resulta més fàcil guardar silenci davant una obra defectuosa, perquè el públic al qual va destinada ja sap a què atènyer-se. Però amb obres de divulgació o manuals per al públic no especialitzat, aquest es troba indefens, i si ni l'autor ni l'editor estableixen —en perjudici seu, en última instància— el control necessari, els especialistes en la matèria tenim el deure, almenys en casos greus com aquest, d'informar convenientment el consumidor.

JOAN MASCARÓ

2. De fet, les regles que proposa derivarien [ynflár], amb *u* francesa.

«*Love's Pilgrimage*», Barcelona en una comèdia anglesa del segle XVII, per A. Font

En els nostres estudis sobre el teatre anglès elisabetià i estuardià i sobre la influència que Espanya hi va tenir, ens hem preguntat sempre si no hi havia també alguna relació amb Catalunya; si, cent anys després de la mort de Ferran el Catòlic, el teatre anglès guardava algun record de la nostra terra; si se sabia encara de la seva existència o si havia quedat ofegada dins del prestigi i el poder d'una Espanya que era mestressa del món. El nostre interès no era esbrinar què en sabien els polítics o els historiadors, sinó quina idea podia tenir-ne el ciutadà d'estar per casa: el botiguer de Londres, o el petit terratinent, és a dir, el públic que anava al teatre i veia les comèdies que es representaven a la capital. En una paraula, el que podia dir-se en el teatre anglès sobre Catalunya.

Ja de bell antuvi, a les comèdies angleses eren freqüents certs personatges, prínceps d'«Aragó», reis, tirans o bastards napolitans o sicilians de família «aragonesa», encara que la seva situació real era sempre bastant confusa i molt imaginària. En general, no es troba una relació clara i definida amb personatges històrics determinats. El mateix Shakespeare ens presenta un d'aquests prínceps a *Much Ado About Nothing* (1599).¹

1. La comèdia és en part inspirada en un dels contes de Bandello (*Prima parte de le Novelle. Novella 22, 1554*) en el qual l'acció se situa també a Messina. Hi ha un rei Piero d'Aragó i un Messer Lionato de Lionati, pare d'una bonica donzella de la qual s'enamora un dels cavallers del rei Piero: Timbreo di Cardona, que a l'obra de Shakespeare es converteix en Claudio i perd així el cognom català.